

**CONEIXEM EL
PROTOCOL
D'ESCOLTES
CATALANS PER
L'ABORDATGE DELS
ABUSOS SEXUALS
INFANTILS I ALTRES
MALTRACTAMENTS**

**escoltes
catalans**

Índex

	Pàgina
Activitats per a Follets i llops	3
Activitats per a Raiers i pioners	5
Activitats per a Raieres i pioneres	10

Activitats per a Follets i Llops

- **Objectius:**

- Dotar d'estratègies per demanar ajuda.
- Ajudar a identificar les persones adultes protectores del seu entorn.
- Conèixer el protocol i visibilitzar les caps com a protectores.

És imprescindible per al desenvolupament de l'activitat que les persones referents llegeixin amb deteniment el protocol i estiguin familiaritzades amb el procediment en cas de detecció.

- **Aspectes tècnics:**

Durada de l'activitat: 1h 15' com a mínim.

Núm. Participants: Mínim 7 infants

Etape educativa: follets i llops

Material necessari:

Projector, conte digital o en paper, fulles, colors.

Vídeo: [Hay secretos](#)

Cronograma de les activitats:

KIKO diu NO: durada 20 min.

Aprenent a expressar i respectar els límits: durada 20 min.

Secrets: durada 15 min.

Presentació del protocol: durada 10 min.

Activitat 1: KIKO diu NO

Presentem el personatge de KIKO, sense identificar-lo com a noi o noia, i la mà. No sabem de qui és la mà, pot ser de qualsevol, però hem de destacar que és bastant més gran que KIKO. Durant la narració de la història interactuem amb nens i nenes amb preguntes i dramatitzem els diferents passatges del conte. Parlem de què són parts íntimes, on estan, com es diuen i qui pot tocar-nos i amb quina finalitat. Practiquem dir NO, totes cridem NO. Dramatitzem les diferents parts del conte i cridem ben fort tot el grup NOOO quan toca. Només les persones de confiança poden tocar les parts íntimes dels infants per activitats relacionades amb la salut o amb la higiene, però ningú petit pot tocar-los si elles no volen.

Orientacions educatives:

La primera part d'aquesta sessió busca fomentar l'actitud "el meu cos em pertany". Treballarem el tema com si expliquéssim un joc:

- Els petons, les abraçades i les carícies són manifestacions de l'afecte. Tothom necessitem rebre i donar-los com mostra de l'estima i amor. Es fan a persones que coneixem i volem, no a desconeguts.
- Fer-se petons i carícies amb amics i amigues pot ser un joc molt divertit però com tots els jocs hi ha unes regles, en aquest cas juguem petits amb petits, mitjans amb mitjans i grans amb grans.

Una altra norma és que tothom vulgui jugar i s'ho passi bé. Com sabem si ens ho estem passant bé jugant a aquest joc? Hi ha una tècnica molt senzilla, la del semàfor: tanquem els ulls i connectem amb les nostres emocions si està vermell hem de dir NO, si està verd podem seguir. Però és important recordar que aquest joc només es juga amb infants d'edats similars.

- Una altra regla és que no podem obligar algú que no vulgui a fer-nos un petó, una carícia o una abraçada. I a l'inrevés també, ningú ens pot obligar si no volem.
- Abans de tocar a una altra persona o que una altra persona et toqui, sempre s'ha de demanar permís, preguntar-li si li agradaria, per no ferir-la. Perquè sempre tenen el dret a dir "No", sigui qui sigui la persona que vulgui tocar-les, per molt pròxima i volguda que sigui.

Activitat 2: Aprenent a expressar i respectar els límits

Per parelles ens demanem permís per tocar diferents parts del cos: puc tocar-te les mans? Puc tocar-te el cabell? Cada infant pot decidir si dona permís al contacte amb un Sí o bé, si no li ve de gust dient No. Podem aprofitar per posar en pràctica la tècnica del semàfor. És important conèixer molt bé la unitat abans de fer aquesta activitat, ja que hem de tenir clar que totes les membres de la unitat són capaces de dir sí/no a la seva parella de joc, que ningú se senti cohibit o obligat a donar permís perquè algú altre també ho ha fet, per pressió, etc.

Activitat 3: Secrets

Mirem el vídeo "Hay secretos" i el resumim conjuntament amb el grup per assabentar-nos que han interioritzat els missatges. La persona dinamitzadora inicia una conversa amb el grup sobre els secrets: què són, a qui els expliquem, a qui no i per què. Deixem que els infants participin activament. Hi ha secrets que són fàcils d'explicar i n'hi ha d'altres que no són tan fàcils.

Quan tenim un secret que ens fa sentir malament, patir angoixa o por hem de demanar ajuda. I a qui demanem ajuda? Als nostres pares/mares, a altres membres de la nostra família, a les nostres mestres, a les caps i a les nostres amigues. Hem de destacar que els secrets que ens fan sentir malament no s'han de guardar.

Finalment expliquem que Escoltes Catalans, en coherència amb els seus valors i amb la defensa dels drets de la infància, ha elaborat un protocol (una eina, una guia) per crear espais segurs i còmodes per a infants i ajudar-los a explicar secrets difícils. Gràcies a aquest protocol, les caps poden ajudar als infants sempre que ho necessitin i sempre els hi faran costat. Escoltes Catalans, la vostra família, les amigues, les persones de confiança us poden ajudar sempre que ho necessiteu. Només cal demanar ajuda!

Activitats per a Raiers i Pioners

- **Descripció:**

La masculinitat és un teatre que aprenem a representar des que som petits. Té a veure amb la manera com ens movem, amb la manera com parlem, amb l'espai que ocupem i sobretot amb quina manera ens relacionem. Apostem per un format de treball no-mixt només amb nois perquè pensem que per treballar coses que ens remouen, que ens generen inseguretats, etc. són necessaris espais d'intimitat, on puguem compartir tot, i també la possibilitat d'equivocar-nos. Els espais no-mixtos ens semblen bones eines per treballar des de l'experiència, sense culpes però sense autocomplaençes, per explorar el que ens remou, i alhora assumir per una vegada la cura emocional de l'espai.¹ És imprescindible per al desenvolupament de l'activitat que les persones referents llegeixin amb deteniment el protocol i estiguin familiaritzades amb el procediment en cas de detecció.

- **Objectius:**

- Visibilitzar les imposicions del sistema sexe-gènere i els seus efectes sobre la societat en general i els nois en particular.
- Afavorir una actitud crítica envers el model tradicional de gènere i sexualitat.
- Dotar d'eines als nois per identificar les pràctiques, és a dir, els patrons de comportament masculista que es desenvolupen quotidianament
- Conèixer el protocol ASI i visibilitzar les caps com a protectores.

- **Aspectes tècnics:**

Durada de l'activitat: 1h 30' com a mínim.

Aquesta sessió ha de ser una sessió de continuïtat. Recomanem haver treballat recentment activitats d'educació sexual. En concret, la dinàmica [Què entenem per sexualitat?](#) de SIDA STUDI.

Núm. Participants: mínim 7 joves

Etape educativa: raiers i pioners

Material necessari: projector, fulles, colors.

Cronograma de les activitats:

Introducció: durada 10 min.

Que són les agressions: durada 15 min.

Trencant les complicitats masculistes: durada 15 min.

Teatre: durada 20 min.

Vídeos: durada 15 min.

Tancament: durada 10 min.

Introducció - Pactes previs

Cura del grup. Tractar-nos bé. No jutjar: jutjar a les companys no ens fa sentir bé i ens acaba fent mal. És molt millor sentir-se acompanyat i escoltat, fa bé a qui rep aquest tracte i a qui el fa. Aquest pacte és fa entre les membres del grup i també entre el grup i els caps.

¹És convenient avisar que en cas que aquesta separació binària resultés incòmoda per alguna persona deixem a la seva elecció el grup on vol participar.

Si en algun moment no us sentiu bé, digueu-nos-ho. Només vosaltres sabeu què us fa sentir bé i què no, no tingueu por, vergonya o us sàpiga greu expressar el que sentiu i **fer-nos saber els vostres límits**, que els respectarem i decidirem juntes què és el millor.

Recuperem de la sessió anterior les paraules de la pluja d'idees i una de les idees principals: el plaer ha de ser el fill conductor quan estem lligant, construint un vincle afectiu, de parella o compartint la nostra sexualitat. Cada persona viu la seva sexualitat d'una forma molt personal i plaent. L'única norma és que quan la compartim amb altres persones tot el que fem ha de ser de mutu acord, és a dir, hi ha d'haver consentiment. Per situar-nos sobre els coneixements que tenen, preguntem al grup què és el consentiment?

El **consentiment** té a veure amb el desig. Més que donar o demanar permís, es tracta d'assabentar-nos de què ens ve de gust de fer o no a les dues persones, relacionada amb la sexualitat (petons, abraçades, petting, etc).

El consentiment té a veure amb escoltar-nos a nosaltres mateixes i sobretot **escoltar a l'altra persona**. Hem de posar molta atenció a com se sent l'altra persona. Si notem que no està a gust, preguntem-li què necessita. **Si tenim dubtes: preguntar és saviesa!**

A diferència de les pelis de ficció, la realitat té molts guions:

- Podem comentar el que vulguem, què ens ve de gust i de què no en tenim ganes.
- Si la persona amb la que estem ens diu que vol deixar el que estem fent, respectem-ho sempre.
- Insistir, pressionar i/o traspasar els límits personals és saltar-se el consentiment.
- Si una persona és més gran que l'altra no hi ha consentiment. És molt important tenir en compte que la sexualitat és un joc al qual juguem petits amb petits, mitjans amb mitjans i grans amb grans.

Activitat 1: Què són les agressions

Saltar-se el consentiment, traspasar els límits, és el contrari d'una sexualitat plaent, s'anomena agressió i provoca malestar a qui la pateix. Recordeu: mai es perd el dret a dir NO, en qualsevol moment una persona pot decidir aturar una situació si no li està resultant plaent, si sent incomoditat, si prefereix fer una altra cosa, etc.

Orientacions educatives (ensenyant a no agredir):

- Les agressions provoquen malestar, provoquen ràbia, por, enuig...
- Davant d'una agressió la responsabilitat mai és de qui pateix, sinó de qui traspassa els límits.
- Res justifica una agressió. Les noies tenen tot el dret a viure el carrer, la nit i les festes, quan volen i com volen, tenen dret a vestir-se com els agradi i, per descomptat, a viure una sexualitat lliure i desitjada.
- Les agressions es poden donar també cap a nois menors d'edat, generalment per part d'un noi més gran o d'un adult, però deixem molt clar que per la societat masclista en la qual vivim, les noies i les dones estem molt més exposades.

Malauradament tenim molts exemples d'agressions sexistes perquè provenen del masclisme de la nostra cultura i es materialitza quotidianament en les actituds i els comportaments sexistes. Demanem exemples i ajudem al grup comentant alguns exemples: dirigir comentaris sobre el cos d'una noia amb els teus amics, aplaudir un col·lega que "bavejava", riure davant bromes sexistes, insults homòfobs o actituds trànsfobes, fer comentaris sobre noies dient que una és una escalfabraguetes, l'altra una "porca" i la de més enllà una estreta. No és casualitat que pel fet de ser nois haguem protagonitzat, participat o vist com els nostres col·legues feien accions similars a les descrites.

Potser alguna vegada t'han generat malestar aquests comportaments però has fet la vista grossa com si la cosa no anés amb tu. Però, i tant que va amb tu! Si no fas res, estàs sent còmplice d'aquestes situacions. Estem parlant d'agressions sexistes i és responsabilitat col·lectiva aturar-les. Això sí, "d'herois alfa" no en necessitem, el que cal és revisar el masclisme quotidià que es dona en el grup de col·legues i confrontar-lo. Podem trobar resistències per parts dels nois, relacionades amb la incomoditat, la culpa, amb el miratge de la igualtat... i és que la revisió crítica de la Masculinitat

comporta la renúncia de certs privilegis, deixar d'ocupar espai, repensar la identitat pròpia i la relació amb les altres. És important identificar els nois aliats, és a dir, els més afins a la prevenció de les violències masclistes i sexuals.

A l'hora de construir nous discursos sobre les masculinitats, primer, com a premissa imprescindible, hem de situar en un lloc central el rebuig a qualsevol manifestació de la violència masclista i violències sexuals. Si es produeixen comentaris fora de lloc hem de tenir un posicionament de rebuig clar: aquests comentaris no tenen cabuda a Escoltes Catalans però tu sí, si canvies d'actitud.

CLAU: Dotar d'eines als nois per identificar les pràctiques, és a dir, els patrons de comportament masclista que es desenvolupen quotidianament.

Si ho trobem adient, podem preguntar si tenen algun exemple d'agressió al cau: comentaris sobre el cos de les companyes de la unitat, algú que vol lligar insistentment a la festa de final de campaments, un noi més gran que traspasa els límits d'una nena més petita, etc.

Comentem que Escoltes Catalans vol esdevenir un espai segur i lliure de violències masclistes i que, per tant, ha elaborat un protocol per tal de donar suport i proporcionar un acompanyament adequat a les persones que s'hagin sentit agredides. Cada agrupament (en alguns casos cada unitat) té un càrrec de responsables d'ASI, que són les persones encarregades de promoure de gestionar els possibles casos que pugui haver-hi a l'agrupament. Indiquem el seu nom per tal que l'identifiquin.

Activitat 2: Trencant les complicitats masclistes

Es tracta de compartir situacions vinculades amb la masculinitat hegemònica en les quals ens hem sentit incòmodes. Farem servir, en primer lloc, experiències del grup on ells sentin que els seus col·legues han traspassat els límits d'una noia, d'un altre noi o d'ells mateixos (pressió de grup) i més endavant podem preguntar si algú vol explicar una situació on consideri que ha traspassat els límits d'alguna altra persona. Exemples: estava al parc i els meus amics cridaven a una noia, estava esperant al bus i el meu col·lega ha sigut un pesat amb una noia, a la nit de festa de final de campaments els meus col·legues m'han animat insistentment a lligar amb una noia i m'han fet sentir malament, m'han cridat "maricón" per no voler fer una cosa que no em venia de gust, etc. Si ho trobem adient, podem preguntar si tenen algun exemple d'agressió masclista al cau. Exemples inspirats al protocol ASI: un parell de nois tenen comportaments inadequats cap a una noia, fent una activitat d'aigua veus que algú fa tocaments a les companyes...La idea és que posin en comú històries, expliquin com es van sentir i si van fer alguna cosa al respecte (les estratègies que han utilitzat per trencar les complicitats masclistes). Anotem a la pissarra paraules importants del que diuen.

CLAUS:

- Parlar del masclisme: reflexionar sobre els discursos i estereotips sobre la sexualitat dels nois: sempre estan calents, no s'ha pogut controlar, tu segueix insistint que al final "caurà", s'està fent "la difícil", anava begut, etc. contribueixen a la naturalització de les violències sexuals cap a les noies i dones.

- Trencar les complicitats masclistes: moltes noies i dones que han viscut una agressió han callat i han afrontat el malestar soles, i això és una injustícia molt gran. Moltes vegades els nois no reaccionem davant el masclisme dels amics perquè pensem que són bromes, que no es tracta de coses greus, no va amb nosaltres, etc. Si no actuem, mai viurem en una societat igualitària.

- El masclisme també afecta als nois: el masclisme afecta als nois perquè els ensenya a exercir violències cap a les noies i dones, cap a altres nois (pressió de grup, la violència com a forma de resoldre conflictes, l'empenta com única forma vàlida de contacte físic, entre d'altres exemples) i cap ells mateixos (cultura del risc: el que més beu, el que més s'exposa, a mi no em passarà res, etc).

- Malauradament, tot i que les violències sexuals es dirigeixin principalment a les dones, les agressions o l'abús sexual pot succeir-li a qualsevol, sense importar la seva edat, orientació sexual o identitat de gènere. Els homes i els nens que han estat agredits o abusats sexualment poden tenir els mateixos sentiments i reaccions que altres persones, però també poden afrontar alguns desafiaments addicionals a causa de les actituds socials i els estereotips sobre els homes i la masculinitat. Per exemple: poden sentir vergonya o dubte de si mateixos, creient que haurien d'haver estat "prou forts" per lluitar contra l'autor.

Activitat 3: El teatre de la masculinitat

A continuació, comentem que farem un exercici de teatre per tal de resoldre junts algunes de les situacions que s'hagin explicat. Demanem als nois qui vol que la seva experiència sigui representada.

Donem unes voltes a la història col·lectivament abans de representar-la.

- Què passa quan estem en aquestes situacions?
- Què passa quan reaccionem i donem una resposta?
- I quan no? Com ens queda el cos?
- Què han fet ells o altres companys en situacions similars?

És important parlar de les estratègies de resposta davant aquest tipus de situacions i alhora parlar del bloqueig, del no saber què fer, del malestar de no haver estat capaces de reaccionar o de pensar que alguna cosa hem fet malament. També és interessant assenyalar que moltes vegades restem importància a certes agressions perquè la violència cap a les noies i dones està tan normalitzada que a vegades ni tan sols es detecta com a tal.

Treballarem en grups de 4 o 5 nois. Les persones que han aportat històries diuen si volen que els grups treballin amb les seves històries. Podem fer que en el meu grup es treballi el que jo he explicat o bé ho pot treballar un altre grup. Ens va deixar mal cos aquell moment i ara farem una cosa màgica que funciona: canviarem aquest mal cos per riures i "power". En aquell moment, vam reaccionar com vam poder, potser ens vam sentir malament per actuar d'una certa manera o per no actuar, i ara canviarem això amb l'eina del teatre. Podem dir que l'exercici no té molta complicació, es tracta de posar-hi una mica d'imaginació.

És molt important que cap noi faci el paper de noia perquè podria donar peu a representacions misògines i estem treballant per trencar les violències masclistes. Poden representar una història imaginant/presuposant que hi ha una noia lluny o a prop però es contraproductiu que la representin. Un/s noi/s representaran a la/les persona/es que assetja/assetgen, fa/fan pressió de grup, traspassa/traspassen els límits i una altre representarà al protagonista de la història. La idea és que vagin sortint diferents persones que van provant estratègies per aturar la situació. D'aquesta manera compartirem què faria cada company i què li va millor a cadascú (es pot fer servir l'humor, una comunicació assertiva, deixar anar una "xapa", deixar el grup, fer pedagogia, etc). En el cas que es tracti

d'una situació real que ha comentat algun noi, està bé parlar del que realment li hagués agradat fer i si volen, que ho facin.

CLAU: No siguis còmplice i actua davant les violències masclistes!

Activitat 4: Vídeos contra el masclisme

Mirem aquests vídeos i després els comentem en grup:

1. Caperucita dice NO - [#CambiaelCuento](#) - Violencias machistas | Raiers
2. [Digues el que penses](#), campanya del 25N | Ajuntament de Barcelona | Pioners
3. [#AixíSí](#) #25N | Generalitat Valenciana | Raiers i Pioners

Com a tancament, recordem que Escoltes Catalans vol esdevenir un espai segur i lliure de violències masclistes i que, per tant, ha elaborat un protocol per tal de donar suport i proporcionar un acompanyament adequat a les persones que s'hagin sentit agredides. Recordem que si algú s'ha sentit incòmode durant el taller, té disponibles a les caps per parlar en finalitzar la sessió o qualsevol altre dia. Tanquem la dinàmica dient cadascú una paraula que s'emporta del taller.

Activitats per a Raieres i Pioneres

- **Descripció:**

En aquesta activitat generarem un procés col·lectiu per qüestionar, desnaturalitzar els mandats de gènere, produir reflexions i aprenentatges que ens ajudin a identificar violències, situacions de risc, conèixer els nostres drets, i donar eines i estratègies per poder exercir-los. Es tracta d'una activitat per a noies. Apostem per un format de treball no-mixt perquè pensem que per treballar coses que ens remouen, ens generen inseguretats, etcètera són necessaris espais de confiança. Els espais no-mixtos ens semblen bones eines per treballar des de l'experiència, per explorar què ens remou, i alhora assumir per una vegada la cura emocional de l'espai.¹

- **Objectius:**

- Aprendre a identificar les agressions masclistes i conèixer estratègies d'autodefensa.
- Obrir un espai d'empoderament col·lectiu.
- Visibilitzar les referents del cau com referents de confiança davant les agressions masclistes.

- **Aspectes tècnics:**

Durada de l'activitat: 1h 30' com a mínim i si és possible 2 hores.

Aquesta sessió ha de ser una sessió de continuïtat. Recomanem haver treballat recentment activitats d'educació sexual. En concret, la dinàmica [Què entenem per sexualitat?](#) de SIDA STUDI.

Número de participants: mínim 7 noies.

Etape educativa: raieres i pioneres.

Material necessari: projector, paleògraf o pissarra, retoladors.

Cronograma de les activitats:

Introducció: durada 10 min.

Autodefensa davant les agressions: durada 20 min.

Teatre: durada 25 min.

Vídeos: durada 15 min.

El mur: durada 10 min.

Tancament: durada 10 min.

Introducció - Pactes previs

Cura del grup. Tractar-nos bé. No jutjar: jutjar a les companyes no ens fa sentir bé i ens acaba fent mal. És molt millor sentir-se acompanyada i escoltada i fa bé tant a qui rep aquest tracte com a qui el fa. Aquest pacte és fa entre les membres del grup i també entre el grup i les persones dinamitzadores. És important, tenir en compte pactes/acords propis de la unitat (del funcionament ordinari, no només per a aquesta activitat).

Al llarg de la sessió podem parlar del que vulguem, però és important no oblidar que aquest grup és només d'hora i mitja/dues hores i per tant és recomanable **parlar del que es pugui sostenir**. Entenem que a vegades ens animem i volem explicar alguna cosa que hem viscut i punt, i està bé, però si després del taller alguna persona vol continuar parlant o alguna cosa del taller t'ha remogut, podeu parlar amb les caps. (No es tracta de crear una expectativa de què serà una dinàmica intensa, o de què es parlaran coses emocionalment fortes. Es tracta més aviat, d'obrir un espai per pensar en

1. És convenient avisar que en cas que aquesta separació binària resultés incòmoda per alguna persona deixem a la seva elecció el grup on vol participar.

l'auto-cura en el qual cada jove pot triar com vol participar).

Si en algun moment no us sentiu bé, digueu-nos-ho. Només vosaltres sabeu què us fa sentir bé i què no, no tingueu por, vergonya o us sàpiga greu expressar el que sentiu i **fer-nos saber els vostres límits**, que els respectarem i decidirem juntes que és el millor.

Recuperem de la sessió anterior les paraules de la pluja d'idees i una de les idees principals: el plaer ha de ser el fil conductor quan estem lligant, construint un vincle afectiu o de parella i quan compartim la nostra sexualitat. Cada persona viu la seva sexualitat d'una forma molt personal i plaent. L'única norma és que quan la compartim amb altres persones tot el que fem ha de ser de mutu acord, es a dir, hi ha d'haver consentiment.

El **consentiment** té a veure amb el desig. Més que donar o no donar permís, es tracta d'assabentar-nos si ens ve de gust fer o no fer alguna cosa. El consentiment té a veure amb escoltar-nos a nosaltres mateixes i a la persona amb que estem.

A diferència de les pelis de ficció, la realitat té molts guions:

- Podem comentar el que vulguem; què ens ve de gust i de què no tenim ganes.
- Si la persona amb la que estem ens diu que vol deixar el que estem fent, respectem-ho sempre.
- Insistir, pressionar i/o traspasar els límits personals és saltar-se el consentiment.

Saltar-se el consentiment, traspasar els límits, és el contrari d'una sexualitat plaent, s'anomena **agressió** i provoca malestar a qui la pateix. Recordeu: mai es perd el dret a dir NO, en qualsevol moment podem aturar una situació si no ens està resultant plaent, si sentim incomoditat, si no es fa sentir benestar, etc.

Activitat 1: Construïm col·lectivament una definició 'autodefensa'

Quan trobem el moment adequat, llancem algunes preguntes per ajudar al grup a reflexionar sobre l'autodefensa: què entenen per autodefensa? de què ens defensem? i de quina manera? quan van sentir per primera vegada aquesta paraula? des de quan creuen que existeix l'autodefensa? quines emocions podem associar a l'autodefensa?

- Ens defensem d'alguna cosa que identifiquem com a negatiu/perillós per a nosaltres.
- Ens defensem quan ens ataquen, fan mal de forma física o verbal, quan algú ens fa sentir malament.
- Hi ha moltes maneres de defensar-se i totes són vàlides: amb la paraula, abandonant l'espai, cridant, corrent, etc.

Les nostres estratègies d'autodefensa tenen la intenció d'aturar allò que ens està molestant, que ens causa malestar. Ho podem fer de moltes maneres i aquella que triem és la que ens sembla més adequada en el moment. L'autodefensa pot ser individual i però també pot ser col·lectiva, com a grup aprenem a cuidar-nos les unes a les altres, juntes som més fortes!

Es demanen exemples de situacions de traspàs de límits, d'assetjament o d'agressions al grup. Tot i que existeixen diferents termes: abús sexual, assetjament, agressió i violació segons el marc legal, el que ens interessa és visibilitzar la naturalització de la violència sexual cap a les noies i les dones i proporcionar estratègies operatives, i per això farem servir el terme agressió i assetjament de forma genèrica: agressió per aquelles situacions més greus i assetjament per a la resta. Els exemples que posem per part de les caps s'han d'ajustar a l'edat i a les vivències del grup. A continuació en proposem alguns: alguna vegada caminant pel carrer t'han cridat comentaris sobre el teu cos com si fossis un objecte, a la festa major apareix un pesat que no deixa de fer nosa, un amic de tota la vida ha volgut lligar insistentment, et toquen el cul pel carrer sense el teu consentiment o t'aixequen la faldilla, t'embolicaves amb algú i traspassa els límits, et dirigeixen comentaris lesbòfobs en veure't fer-te petons amb la teva "xurri".

Segurament les noies vagin dient exemples de situacions que han viscut, (malauradament a partir

dels 12/13 anys moltes noies ja han viscut situacions similars, sense tenir estratègies per fer-hi front). Si ho trobem adient podem preguntar si tenen algun exemple d'agressió masclista al cau (exemples inspirats al protocol ASI: als lavabos un parell de nois tenen comportaments inadequats cap a tu, en una nit de bivac algú s'apropa massa i envaeix la teva zona de dormir, esteu fent una activitat d'aigua i sents que algú et fa tocaments, et fa mal l'esquena i sents que un cap et fa un massatge que et fa sentir incomoda). Es tracta de compartir situacions en les quals ens hem sentit incòmodes, que ens traspassaven els límits i ens sentíem assetjades o agredides. És tan important recollir què va passar com les estratègies que van fer servir i com es van sentir. Anotem en la pissarra o paleògraf el que diuen.

Important: no jutjar la manera com va reaccionar cadascuna de les noies, quines estratègies va fer servir o què van necessitar en aquell moment.

Veure-ho des de lluny ens permet tenir el cap fred però en el moment, es pot reaccionar de maneres molt diferents i ni caps, ni companyes haurien de jutjar o invalidar el que la noia va fer en aquell moment.

CLAU: Autocura. L'objectiu és riure juntes.

Intentar connectar amb situacions que ens permetin riure'ns una estona dels agressors que ens van fer sentir malament, perquè això és el que farem. Explicar a les companyes situacions que vulguem compartir (recordem que és un taller curt i que és complicat anar a llocs que són difícils per a elles. Recordar també que si alguna connecta amb coses que vol explicar poden comptar amb les caps després de la sessió o més endavant).

Comentem que Escoltes Catalans vol esdevenir un espai segur i lliure de violències masclistes i que, per tant, ha elaborat un protocol per tal de donar suport i proporcionar un acompanyament adequat a les persones que s'hagin sentit agredides. Totes les caps estan preparades, sensibilitzades amb aquest tema i per tant, són persones de confiança a les quals, si ho desitgen, podem adreçar-se per obtenir ajuda. A més, cada agrupament (en alguns casos cada unitat) té un càrrec de responsables d'ASI, que seran les persones encarregades de gestionar els possibles casos que pugui haver-hi a l'agrupament. Indiquem el seu nom per tal que l'identifiquin. D'altra banda, cada persona és lliure de triar a quina persona o persones vol explicar-hi. Així, a més de les caps, tenim el dret a explicar-ho a una persona de la nostra confiança com la mare, una tieta, la professora de l'institut, etc.

Podem parlar de situacions en les quals persones amb les quals no teníem vincle estret o bé eren desconegudes van traspassar els nostres límits. Podem aprofitar aquest moment per comentar que com més pròxim és el vincle, més difícil és defensar-se i més dolorós és tot (abús de confiança). La majoria de les agressions es produeixen en l'àmbit familiar i l'entorn de confiança.

En tot moment hem de ser conscients de si podem sostenir el que sorgeixi. Si això passa hem de mantenir una actitud de calma i escolta. Si la persona que parla està tranquil·la i vol compartir una experiència amb el grup pot ser quelcom enriquidor per a totes. Si pel contrari, una noia està sobrepasada és millor no abordar el tema durant la sessió, és millor cercar un espai d'intimitat fora de la dinàmica per tal de proporcionar un acompanyament més adequat .

Esmentem que les agressions es poden donar també cap a un nois menors d'edat però deixem molt clar que per la societat masclista a la qual vivim les noies i les dones estem molt més exposades. No és casualitat que pel fet de ser noies haguem viscut situacions semblants a les descrites, malauradament tenim molts exemples d'agressions sexistes perquè provenen del masclisme de la nostra cultura i es materialitza quotidianament en les actituds i els comportaments sexistes.

Orientacions educatives:

- Les agressions provoquen malestar, que se'ns talli el rotllo, ràbia, por, enuig... Cadascuna de nosaltres va aprenent, a mesura que creixem, a donar resposta individual o col·lectivament.
- La responsabilitat d'una agressió és de qui traspassa els límits, mai de qui la pateix.
- Res justifica una agressió. Les noies tenim tot el dret a viure el carrer, la nit i les festes, quan vulguem i com vulguem, a vestir-nos com ens agradi i, per descomptat, a viure una sexualitat lliure i desitjada.

Activitat 2: Teatre

A continuació comentem que farem un exercici de teatre per tal de resoldre juntes algunes de les situacions que s'hagin explicat. Demanem a les noies si volen que la seva experiència sigui representada. La dinàmica resultarà més fluida si escollim situacions que facin referència al pesat de l'institut, a l'estrany que et diu coses pel carrer, a un noi d'una unitat més gran que et toca el cul, etc.

Donem unes voltes a la història col·lectivament abans de representar-la.

- Què passa quan estem en aquestes situacions?
- Què passa quan reaccionem i donem una resposta?
- I quan no? com ens queda el cos?
- Què han fet elles o altres companyes en situacions similars?

És important parlar de les estratègies de resposta davant aquest tipus de situacions i alhora parlar del bloqueig, del no saber què fer, del malestar de no haver estat capaces de reaccionar o de pensar que alguna cosa hem fet malament.

També és interessant assenyalar com moltes vegades traiem importància a certes agressions perquè la violència cap a les noies i dones està tan normalitzada que a vegades ni tan sols es detecta com a tal.

CLAUS:

- Parlar del masclisme: reflexionar sobre com ens han educat a les noies per a ser complaents, submises, agradables i com això afecta a les nostres maneres de reaccionar o no reaccionar davant d'aquestes situacions. També cal analitzar els discursos i els estereotips sobre la sexualitat dels nois: no s'ha pogut controlar, anava begut, insisteix que al final "caurà", s'està fent "la difícil", etc.
- Treure'ns la culpa: justament pel que acabem de comentar, moltes vegades quan vivim una situació d'assetjament o de agressió, per la socialització de gènere les noies pensem que la culpa és nostra (perquè no hem estat atentes, perquè ens hem confiat, perquè hem arriscat, perquè no hem estat prou valentes i un llarg etcètera). Hem de tenir present sempre que la responsabilitat mai és de qui rep una agressió, sempre pertany a qui traspassa els límits, assetja o agredeix.
- Trencar el silenci: moltes noies i dones que han viscut una agressió han callat i han hagut d'afrontar el malestar elles soles, això és una injustícia molt gran. Sabem que una de les millors formes de treure'ns l'angoixa, el neguit, és parlar amb altres persones quan hem viscut una situació que ens ha causat malestar. Si hem viscut una situació de traspàs de límits ens anirà molt bé parlar amb les nostres amigues o persones de confiança, entre elles les referents del cau. Compartir el que ens ha passat, comunicar una agressió, fer-la pública, denunciar, etc. Són també estratègies d'autodefensa.

Treballarem en grups de 4 o 5 noies. Les persones que han aportat històries diuen si volen que els grups treballin amb les seves històries. Podem fer que en el meu grup es treballi el que jo he explicat o bé ho pot treballar un altre grup.

CLAU: Ens va deixar mal cos aquell moment i ara farem una cosa màgica que funciona: canviarem aquest mal cos per riures i “power”. En aquell moment, vam reaccionar com vam poder, potser en vam sentir malament per actuar d’una certa manera o per no actuar i ara canviarem això amb l’eina del teatre. Els podem dir que no té molta complicació, que es tracta de posar-hi una mica d’imaginació.

Exemples:

1. Estàs en una parada d’autobús i hi ha un noi que insisteix a parlar amb tu.
2. Uns nois més grans t’estan seguint a la nit cap mentre vas a la tenda de campanya i et criden on vas tu tan “soleta”?
3. És la nit de festa al final dels campaments i un col·lega vol lligar amb tu traspassant el teus límits.

Una persona representarà l’assetjador i unes altres representaran a la persona de “assetjada”. La idea és que vagin sortint diferents persones que van provant estratègies per aturar l’assetjament. D’aquesta forma, compartirem què faria cada companya i què li va millor a cadascuna. En el cas que es tracti d’una situació real que ha comentat alguna noia, està bé parlar del que realment li hagués agradat fer a ella i si volen, que ho facin.

Consells:

1. Hi ha respostes que poden resultar contraproductives en una situació d’assetjament, com per exemple respondre amb una altra pregunta:

- Com et dius?
- A tu què t’importa?

Pot donar peu a què l’assetjador continuï parlant.

2. Les paraules són importants però més important és l’actitud, el llenguatge corporal. Sovint moltes noies diuen que el que els agradaria és haver donat una empenta, un cop de puny, etc. En aquest cas, cal que expliquin el que haguessin fet, sense portar-ho a terme, per tal de no fer mal a la companya.

3. És important que es reproduï l’escena inicialment tal i com va ser. Que la persona assetjadora reproduï el que va fer i que elles responguin de la manera que creguin que els hagués fet sentir millor. El que volia dir i no es va atrevir, el que volia fer i no va poder fer etc. L’assetjador no ha de fer replica. Hem d’acabar amb el triomf, amb bones sensacions.

4. Tenim l’opció que hi hagi més personatges a l’escena que hagin de prendre partit o intervenir d’alguna manera. D’aquesta manera podem introduir l’autodefensa col·lectiva, per exemple: les amigues donant suport, li planten cara a l’assetjador, parlen amb la protagonista de la història i li expliquen juntes a una cap, o una altra persona de confiança, entre d’altres resolucions. La dinàmica finalitza quan ens quedem contentes col·lectivament de com hem reaccionat davant la situació.

Activitat 3: Videos - Empoderant-nos juntes!

Segons la branca mirarem un d'aquest vídeos:

[Sin un SI, es NO](#) de Psico Woman - Raiers

[Piropos](#) de Cualca - Pioners

Activitat 4: El mur - Aprenem a com dir NO assertivament

Ens dividim per parelles a uns metres de distancia, provarem a expressar un NO amb la mirada i amb el cos. Una de les persones es dirigeix cap a l'altra a poc a poc. La persona que està parada, ha de comunicar-li amb la seva mirada que s'aturi quan consideri que està massa a prop del seu espai personal. L'expressió fàcil ens pot ajudar però el objectiu és entrenar la mirada i l'actitud que nos pas fer una ganyota de desaprovació. Un cop les dos membres de la parella han portat a terme aquesta acció varies vegades, podem introduir la veu per tal d'entrenar el NO contundent.

Per acabar, recordem que Escoltes Catalans vol esdevenir un espai segur i lliure de violències masclistes i que, per tant, ha elaborat un protocol per tal de donar suport i proporcionar un acompanyament adequat a les persones que s'hagin sentit agredides. Aquest protocol és una eina fonamental per a les caps ja que proporciona formació específica i estratègies rigoroses per garantir el cau com a espai segur. A banda, també vol esdevenir una eina útil per raieres i pioneres, que si volen conèixer el poden consultar. (enllaç)

També recordem que si alguna noia s'ha sentit incòmoda durant el taller té disponibles a les caps per parlar, al finalitzar la sessió o qualsevol altre dia, i que sempre tenen persones al seu voltant que els hi poden proporcionar ajuda: amigues, caps, familiars, professores, etc. Tanquem la dinàmica dient cadascuna una paraula que s'emporta del taller.